Στην υπόθεση 250/78,

DEKA GETREIDEPRODUKTE GMBH & CO. KG, I. L. Oldenburg (ΠΡΩΗΝ FIRMA CONTIFEX GETREIDEPRODUKTE GMBH & CO. KG), εκπροσωπούμενη από το δικηγορικό γραφείο Fritz Modest κ.λ., Αμβούργο, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο την J. Jansen-Housse, boîte postale 16, Steinfort,

προσφεύγουσα,

κατά

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ, εκπροσωπούμενης από:

— το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενο από τους D. Vignes και B. Schloh, αντιστοίχως διευθυντή και σύμβουλο στη νομική υπηρεσία, επικουρούμενους από τον Y. Crétien, υπάλληλο διοικήσεως της εν λόγω υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον H. J. Pabbruwe, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Kirchberg,

και

— την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο R. Wainwright και τον J. Sack, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον O. Montalto, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο, στο παρόν στάδιο της διαδικασίας, το αν η Επιτροπή μπορεί να αντιτάξει στην απαίτηση για αποζημίωση της προσφεύγουσας συμψηφισμό με απαίτηση για επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore και A. O'Keeffe, προέδρους τμήματος, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας, οι προτάσεις, οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και προτάσεις των διαδίκων

1. Με την παρεμπίπτουσα απόφασή του της 4ης Οκτωβρίου 1979, στις υποθέσεις 241, 242, 245 μέχρι 250/78 (DGV κ.λ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Slg. σ. 3017) το Δικαστήριο υποχρέωσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα να καταβάλει στις προσφεύγουσες «τα ποσά που αντιστοιχούν στις επιστροφές λόγω παραγωγής Gritz αραβοσίτου (αποφλοιωμένου αραβοσίτου) που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί στη ζυθοποιία, τα οποία θα είχαν δικαίωμα να λάβουν οι επιχειρήσεις αυτές, καθεμία κατά το ποσό που την αφορά αν, κατά την περίοδο από 1η Αυγούστου 1975 μέχρι 19 Οκτωβρίου 1977, η χρησιμοποίηση αραβοσίτου για την παραγωγή Gritz έδινε δικαίωμα για τις ίδιες επιστροφές όπως η χρησιμοποίηση αραβοσίτου για την παραγωγή αμύλου».

2. Οι διάδικοι στην παρούσα υπόθεση συμφώνησαν να καταβάλει η Κοινότητα στην προσφεύγουσα το ποσό των 311 836,93 γερμανικών μάρκων.

Η Επιτροπή, όμως, αντιτάσσει στην απαίτηση της προσφεύγουσας για αποζημίωση το συμψηφισμό με μια απαίτηση για την απόδοση επιστροφών λόγω εξαγωγής και νομισματικών εξισωτικών ποσών που έχουν αχρεωστήτως καταβληθεί στην προσφεύγουσα.

Στο παρόν στάδιο της διαδικασίας το ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί είναι αν η απαίτηση για αποζημίωση έχει αποσβεστεί με συμψηφισμό.

3. Η προσφεύγουσα εταιρεία είναι υπό εκκαθάριση από τις 3 Μαρτίου 1978. Κατά την περίοδο εκείνη η επωνυμία της ήταν Firma Contifex Getreideprodukte GmbH & Co. KG. Επειδή υπήρχε κίνδυνος συγχύσεως, η επωνυμία της προσφεύγουσας τροποποιήθηκε, μετά από αίτηση της αρχής που τηρεί το εμπορικό μητρώο, με απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 1979, σε Firma DEKA Getreideprodukte GmbH & Co. KG.

Στις 18 Μαρτίου 1978 η προσφεύγουσα εκχώρησε στην εταιρεία Curavest NV του Curaçao την απαίτησή της κατά της Κοινότητας για αποζημίωση, η οποία απετέλεσε αντικείμενο της αγωγής αποζημιώσεως που ασκήθηκε στις 10 Νοεμβρίου του ιδίου έτους. Η Curavest παραιτήθηκε από την απαίτησή της για επιστροφή δανείου 900 000 φιορινίων που είχε χορηγήσει στην προσφεύγουσα το 1976.

Η Curavest εκχώρησε το 2,5 % του ποσού της αποζημιώσεως, με ελάχιστο ποσό 7 800 γερμανικά μάρκα συν 6,5 % ΦΠΑ επί του εκχωρηθέντος ποσού στους δικηγόρους που εκπροσωπούν την Contifex στην παρούσα διαδικασία. Σύμφωνα με την πράξη εκχωρήσεως, η εκχώρηση της Curavest έχει προτεραιότητα έναντι της εκχωρήσεως της Contifex.

Η προσφεύγουσα κοινοποίησε την τελευταία αυτή εκχώρηση στην Επιτροπή μόλις στις 16 Φεβρουαρίου 1981.

Στις 18 Μαρτίου 1980 οι γερμανικές αρχές αποφάσισαν ότι η προσφεύγουσα όφειλε να τους αποδώσει 736 106,81 γερμανικά μάρκα (DM) ως επιστροφές λόγω εξαγωγής που αχρεωστήτως είχε εισπράξει κατά τα έτη 1976 και 1977.

Στις 3 Απριλίου 1981 η εταιρεία Curavest κοινοποίησε με τη σειρά της την εν λόγω εκχώρηση στην Επιτροπή.

Στις 10 Αυγούστου 1981 οι γερμανικές αρχές εκχώρησαν στην Επιτροπή την απαίτηση αποδόσεως των αχρεωστήτως καταβληθεισών επιστροφών.

Με επιστολή της 8ης Οκτωβρίου 1981 που απηύθυνε στην Curavest, η Επιτροπή διαμαρτυρήθηκε για την εκχώρηση που έκανε η προσφεύγουσα και της εγνώρισε ότι κατά τη γνώμη της η απαίτηση αποζημιώσεως είχε αποσβεστεί με συμψηφισμό.

4. Κατά τη διάρκεια της έγγραφης διαδικασίας, η οποία πραγματοποιήθηκε μετά την έκδοση της παρεμπίπτουσας αποφάσεως της 4ης Οκτωβρίου 1979, η προσφεύγουσα, με το υπόμνημά της της 17ης Νοεμβρίου 1981, τροποποίησε το αρχικό της αίτημα, κατά το οποίο η Κοινότητα όφειλε να της καταβάλει το ποσό των 311 836,93 DM, ζητεί δε τώρα να υποχρεωθεί η Κοινότητα να καταβάλει το ποσό αυτό στην εταιρεία Curavest. Η τελευταία, με τηλεγράφημα της 15ης Ιανουρίου 1982 ζήτησε να χαρακτηριστεί ως προσφεύγουσα στην παρούσα υπόθεση. Με διάταξη της 22ας Σεπτεμβρίου 1982, το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της Curavest.

5. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει ότι η απαίτηση της προσφεύγουσας για αποζημίωση έχει αποσβεστεί με συμψηφισμό.

II — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

1. Επί του κύρους της εκχωρήσεως της απαιτήσεως για αποζημίωση και της δυνατότητας συμψηφισμού

α) Η *Επιτροπή* ισχυρίζεται ότι η εκχώρηση μιας απαιτήσεως αποζημιώσεως πρέπει να θεωρηθεί ως άκυρη κατά την έννοια της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 1979 στην υπόθεση 238/78 (Ireks-Arkady κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Slg. σ. 2955) σε μια περίπτωση, όπως η παρούσα, που θα είχε ως συνέπεια να μπορεί μια υπό εκκαθάριση εταιρεία να επιτύχει την καταδίκη της Κοινότητας να της καταβάλει αποζημιώσεις χωρίς η τελευταία να έχει τη δυνατότητα να αντιτάξει συμψηφισμό με απαίτηση μεγαλύτερου ποσού.

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι, έστω και αν η εκχώρηση θεωρηθεί έγκυρη, μπορεί να αντιταχθεί στην εταιρεία Curavest ο συμψηφισμός σύμφωνα με την αρχή που, μεταξύ άλλων, καθιερώνει το άρθρο 404 του γερμανικού αστικού κώδικα (στο εξής BGB) σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση εκχωρήσεως μιας απαιτήσεως δεν πρέπει να εξασθενίσει η νομική θέση του οφειλέτη: εφόσον η απαίτηση της Επιτροπής γεννήθηκε κατά τα έτη 1976 και 1977 η απαίτηση αποζημιώσεως που εκχωρήθηκε στην εταιρεία Curavest θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο της ενστάσεως συμψηφισμού κατά το χρόνο της εκχωρήσεως.

Το ίδιο αποτέλεσμα προκύπτει, επίσης, από το γεγονός ότι η Επιτροπή προσέβαλε την εκχώρηση έναντι της προσφεύγουσας και της εταιρείας Curavest, σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2, 3, παράγραφος 1, σημείο 1, 5, 7 και 11, παράγραφος 2, σημείο 1, του Anfechtungsgesetz (γερμανικού νόμου περί δικαστικής ακυρώσεως των πράξεων πτωχεύσαντος, εκτός της πτωχευτικής διαδικασίας). Πρόκειται, πράγματι, για νομική πράξη του οφειλέτη (Contifex) που έγινε με την πρόθεση, που γνώριζε ο αντισυμβαλλόμενος (Curavest) να βρεθούν σε μειονεκτική θέση οι πιστωτές του οφειλέτη. Το ότι η εταιρεία Curavest γνώριζε την πρόθεση της προσφεύγουσας να θέσει σε μειονεκτική θέση τους πιστωτές της τελευταίας συνάγεται από το γεγονός ότι η εκχώρηση έγινε 15 περίπου ημέρες μετά την απόφαση περί θέσεως της προσφεύγουσας υπό εκκαθάριση.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η απαίτηση για αποζημίωση κατά της Κοινότητας αντιπροσώπευε το μόνο στοιχείο του ενεργητικού της προσφεύγουσας μετά την εκκαθάρισή της. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, δυνάμει του άρθρου 419 του BGB η εταιρεία Curavest είναι υπεύθυνη για τα χρέη της προσφεύγουσας λόγω της γενόμενης εκχωρήσεως περιουσιακών στοιχείων.

6) Η *προσφεύγουσα* ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 406 του BGB, ο οφειλέτης δεν μπορεί να αντιτάξει συμψηφισμό κατά του εκδοχέως, όταν κατά την απόκτηση της απαιτήσεως γνώριζε την εκχώρηση ή όταν η απαίτηση κατέστη απαιτητή αφού έλαβε γνώση της εκχωρήσεως και σε ημερομηνία μεταγενέστερη από εκείνη της εκχωρηθείσας απαιτήσεως. Οι προϋποθέσεις αυτές υπάρχουν στην προκειμένη περίπτωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 393 του BGB δεν επιτρέπεται συμψηφισμός με απαίτηση που προέρχεται από αδίκημα που διεπράχθη εκ δόλου.

Παρόμοιοι κανόνες υπάρχουν επίσης στο κοινοτικό δίκαιο.

Οι άλλες αντιρρήσεις που στηρίζει η Επιτροπή επί της εκχωρήσεως περιουσιακών στοιχείων κατά την έννοια του άρθρου 419 BGB και επί του Anfechtungsgesetz εμπίπτουν, κατά τη γνώμη της προσφεύγουσας στο εθνικό δίκαιο και πρέπει να κριθούν από τα εθνικά δικαστήρια.

Η προσφεύγουσα παρατηρεί, ωστόσο, ότι δεν θεμελιώνεται ευθύνη της Curavest βάσει του άρθρου 419 του BGB διότι, κατά τον χρόνο της εκχωρήσεως, το δικαίωμα αποζημιώσεως της προσφεύγουσας από την Κοινότητα δεν αντιπροσώπευε το μόνο στοιχείο του ενεργητικού της.

Εξάλλου, κατά τη γερμανική νομολογία, η Curavest έχει το δικαίωμα να πληρωθεί κατά προτεραιότητα, εφόσον η απαίτησή της κατά της προσφεύγουσας υπερβαίνει την απαίτηση αποζημιώσεως κατά της καθής.

Η αμφισβήτηση, εκ μέρους της Επιτροπής, της εκχωρήσεως, κατά την έννοια του Anfechtungsgesetz, που στηρίζεται στην πρόθεση της προσφεύγουσας να θέσει σε μειονεκτική θέση την Κοινότητα, ως πιστώτρια, προσκρούει στην καλή πίστη της εταιρείας Curavest.

γ) Η *Επιτροπή* αντιτάσσει ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί κατά του συμψηφισμού που προτείνει η Επιτροπή το άρθρο 406 του BGB. Εφόσον πρόκειται για αίτηση επιστροφής παροχών που έχουν καταβληθεί δυνάμει της κοινοτικής γεωργικής νομοθεσίας, οι γερμανικές αρχές και η Επιτροπή πρέπει να θεωρηθούν ότι αποτελούν μία ενότητα. Όταν εγεννήθη η απαίτησή τους κατά της προσφεύγουσας δεν γνώριζαν την εκχώρηση της απαιτήσεως αποζημιώσεως από την προσφεύγουσα προς την επιχείρηση Curavest.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το δικαίωμα της προσφεύγουσας για αποζημίωση εκ μέρους της Κοινότητας δεν αποτελεί δικαίωμα που να στηρίζεται σε αδίκημα που έχει διαπραχθεί εκ δόλου. Δεν έχει, επομένως, εφαρμογή το άρθρο 393 του BGB.

δ) Το *Συμβούλιο* υιοθετεί τις παρατηρήσεις της Επιτροπής.

2. Επί του αιτήματος καταβολής στην Curavest

Κατά την *Επιτροπή* το αίτημα της Curavest είναι απαράδεκτο δυνάμει του άρθρου 42, εδάφιο 2, του κανονισμού διαδικασίας διότι δεν στηρίζεται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.

Η Επιτροπή παρατηρεί, επίσης, ότι η παρεμπίπτουσα απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979 έχει ήδη αποφανθεί υπέρ της προσφεύγουσας· αντίκειται προς τις αρχές που διέπουν τη δικονομία να εκδοθεί οριστική απόφαση υπέρ της Curavest.

III — Απάντηση της προσφεύγουσας σε γραπτό ερώτημα που υπέβαλε το Δικαστήριο

Μετά από αίτηση του Δικαστηρίου η προσφεύγουσα, με επιστολή της 28ης Οκτωβρίου 1982, παρέσχε στο Δικαστήριο πληροφορίες για την οικονομική της κατάσταση και για τις σχέσεις της με την Curavest υπό μορφή ιδίως εκθέσεως πραγματογνωμόνων λογιστών.

IV — Προφορική διαδικασία

Στη συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 1982, η προσφεύγουσα, εκπροσωπούμενη από το δικηγόρο Αμβούργου B. Festge, το Συμβούλιο εκπροσωπούμενο από το νομικό του σύμβουλο B. Schloh και η Επιτροπή εκπροσωπούμενη από τον J. Sack μέλος της νομικής της υπηρεσίας, ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους.

Με την ευκαιρία αυτή η Επιτροπή παρέσχε, κυρίως, συμπληρωματικές πληροφορίες στο Δικαστήριο σχετικά με την απαίτηση αποδόσεως των επιστροφών λόγω εξαγωγής και των νομισματικών εξισωτικών ποσών που αχρεωστήτως εισπράχθηκαν και την οποία αντιτάσσει στην προσφεύγουσα.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στη συνεδρίαση της 13ης Ιανουαρίου 1983.

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Νοεμβρίου 1978 η εταιρεία Contifex Getreideprodukte GmbH & Co. KG ήσκησε, δυνάμει των άρθρων 178 και 215, δεύτερη παράγραφος, της συνθήκης ΕΟΚ, αγωγή με την οποία ζητεί να υποχρεωθεί η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα να καταβάλει το ποσό των 311 836,93 γερμανικών μάρκων (DM), ως αποκατάσταση της ζημίας που προκάλεσε η κατάργηση, για την περίοδο από 1ης Αυγούστου 1975 μέχρι 19ης Οκτωβρίου 1977, των επιστροφών λόγω παραγωγής Gritz αραβοσίτου που προορίζεται για τη ζυθοποιία.

2 Η προσφεύγουσα ήταν ετερόρρυθμη εταιρεία, ένας δε από τους δύο ετερόρρυθμους εταίρους, ο D.K. ήταν επίσης και ο διαχειριστής. Ο ομόρρυθμος εταίρος ήταν μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, η Contifex Getreideprodukte GmbH, ένας από τους τρεις εταίρους της οποίας ήταν επίσης ο D.K. Ήδη πριν από την άσκηση της προσφυγής οι εταιρείες αυτές τέθηκαν υπό εξώδικη εκκαθάριση, ο δε D.K. είχε αναλάβει επίσης τα καθήκοντα του εκκαθαριστή. Μετά από την τροποποίηση της εταιρικής της επωνυμίας, που έγινε με απαίτηση των αρχών που τηρούν το εμπορικό μητρώο και αποφασίστηκε στις 13 Ιανουαρίου 1979, η προσφεύγουσα φέρει τώρα την επωνυμία DEKA Getreideprodukte GmbH & Co. KG, i. L. (υπό εκκαθάριση). Τόσο η θέση υπό εκκαθάριση, όσο και η τροποποίηση της εταιρικής επωνυμίας δεν περιήλθαν στη γνώση του Δικαστηρίου παρά με διαδικαστικό έγγραφο που κατέθεσε η προσφεύγουσα στις 19 Νοεμβρίου 1981.

3 Με παρεμπίπτουσα απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979, που εξέδωσε στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις DGV και λοιποί κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, 241, 242, 245 μέχρι 250/78 Slg. σ. 3017), το Δικαστήριο υποχρέωσε την Ευρωπαϊκή

Οικονομική Κοινότητα να καταβάλει σε επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, τα ποσά που αντιστοιχούν στις επιστροφές λόγω παραγωγής Gritz αραβοσίτου χρησιμοποιούμενου στη ζυθοποιία που οι επιχειρήσεις αυτές, καθεμία κατά το ποσό που την αφορά, θα είχαν δικαίωμα να λάβουν αν, κατά την περίοδο μεταξύ 1ης Αυγούστου 1975 και 19ης Οκτωβρίου 1977 η χρησιμοποίηση αραβοσίτου για παραγωγή Gritz παρείχε δικαίωμα για τις ίδιες επιστροφές με τις παρεχόμενες σε περίπτωση χρησιμοποιήσεως αραβοσίτου για παραγωγή αμύλου.

4 Σύμφωνα με την απόφαση, οι διάδικοι όφειλαν να υποβάλουν στο Δικαστήριο, κατόπιν κοινής συμφωνίας, τα ποσά των αποζημιώσεων, σε περίπτωση δε ελλείψεως τέτοιας συμφωνίας, τα αιτήματά τους σχετικά με τα ποσά αυτά. Το Δικαστήριο είχε επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

5 Μετά από την απόφαση αυτή, οι διάδικοι της παρούσης υποθέσεως συμφώνησαν ότι το ποσό της αποζημιώσεως αντιστοιχεί μ' εκείνο που ζητούσε η προσφεύγουσα με την προσφυγή της. Η Επιτροπή, όμως, αντέταξε στην απαίτηση της προσφεύγουσας για αποζημίωση το συμψηφισμό με την απαίτηση αποδόσεως των επιστροφών λόγω εξαγωγής που είχαν αχρεωστήτως καταβληθεί στην προσφεύγουσα. Κατά της ενστάσεως αυτής η προσφεύγουσα προέβαλε τον ισχυρισμό ότι, ήδη πριν ακόμα από την άσκηση της αγωγής της, είχε εκχωρήσει την απαίτησή της για αποζημίωση στην εταιρεία Curavest NV του Curaçao (Ολλανδικές Αντίλλες) και ότι η εκχώρηση αυτή, η οποία δεν περιήλθε στη γνώση του Δικαστηρίου παρά με το διαδικαστικό έγγραφο που προαναφέρθηκε και το οποίο κατατέθηκε στις 19 Νοεμβρίου 1981, απέκλεισε το συμψηφισμό. Ζήτησε, κατά συνέπεια, από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Κοινότητα να καταβάλει στην Curavest το ποσό των 311 836,93 DM.

6 Σε ό,τι αφορά την οικονομική κατάσταση της προσφεύγουσας και τις σχέσεις της με την εταιρεία Curavest, η δικογραφία και, ιδίως, η έκθεση των πραγματογνωμόνων λογιστών, της 30ής Νοεμβρίου 1978, παρέχουν τις ακόλουθες πληροφορίες:

— Οι ισολογισμοί της προσφεύγουσας από το 1973 ήταν αποθετικοί. Οι ζημίες στις 31 Δεκεμβρίου 1976 ήταν 1 665 000 DM περίπου και κατά το τέλος της χρήσεως 1977 έφθασαν τα 2 264 000 DM εξαντλώντας, έτσι, ολοσχερώς το κεφάλαιο που ήταν αρχικά ένα εκατομμύριο DM.

— Με σύμβαση της 25ης Αυγούστου 1976 η εταιρεία Curavest χορήγησε στην προσφεύγουσα δάνειο 900 000 ολλανδικών φιορινίων (HFL). Η σύμβαση δεν προέβλεπε όρους εξοφλήσεως, αλλά, απλώς, την καταβολή τόκων προς 9 % ετησίως. Προς εγγύηση του δανείου συστήθηκε ασφάλεια κατώτερης τάξεως

επί των βιομηχανικών εγκαταστάσεων της προσφεύγουσας, η αξία των οποίων, σύμφωνα με τα βιβλία της, ανερχόταν την 1η Ιανουαρίου 1977, σε 686 227 DM. Οι υποχρεώσεις της προσφεύγουσας έναντι των δύο τραπεζών, υπέρ των οποίων είχε συστήσει ασφάλεια ανώτερης τάξεως επί των ιδίων βιομηχανικών εγκαταστάσεων ανερχόταν, στις 31 Δεκεμβρίου 1976, σε 1 318 388,49 DM.

— Το δάνειο που χορήγησε η Curavest αναγράφεται στους ισολογισμούς της προσφεύγουσας για ποσό 860 000 DM την 1η Ιανουαρίου 1977 και 930 548,10 DM την 31η Δεκεμβρίου του ιδίου έτους. Όπως, πάντως, προκύπτει από την έκθεση των πραγματογνωμόνων λογιστών υπήρχαν και άλλες οικονομικές σχέσεις μεταξύ, αφενός, της Curavest και, αφετέρου, της προσφεύγουσας και του διαχειριστού της, η δε προσφεύγουσα ανέφερε ότι το σύνολο της απαιτήσεως ανερχόταν σε 1 400 000 HFL την 31η Δεκεμβρίου 1977 και σε 1 775 000 HFL την 31η Δεκεμβρίου 1978.

7 Στις 3 Μαρτίου 1978 αποφασίστηκε η εκκαθάριση των δύο εταιρειών Contifex. Οι πιστωτές της προσφεύγουσας, εκτός από την Curavest, συνομολόγησαν εξώδικο συμβιβασμό με εγκατάλειψη της πτωχευτικής περιουσίας, με βάση την ικανοποίηση των πιστωτών με καταβολή του 25 % των πιστώσεών τους. Ο συμβιβασμός άρχισε να ισχύει στις 31 Ιουλίου 1978. Για να διευκολύνει το συμβιβασμό αυτό, η Curavest, με συμφωνία που συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1978, παραιτήθηκε από την προβολή της απαιτήσεώς της υπό τον όρο να της εκχωρηθούν οι απαιτήσεις της προσφεύγουσας, περιλαμβανομένης της απαιτήσεως κατά της Κοινότητας για αποζημίωση, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.

8 Την εκχώρηση ανήγγειλαν στην Επιτροπή η μεν προσφεύγουσα στις 16 Φεβρουαρίου 1981, η δε εταιρεία Curavest στις 3 Απριλίου 1981, δηλαδή, τρία περίπου έτη μετά τη σύναψη της συμφωνίας περί εκχωρήσεως και αφού η προσφεύγουσα είχε ασκήσει την παρούσα αγωγή και είχε επιτύχει την καταδίκη της Κοινότητας με την προαναφερθείσα παρεμπίπτουσα απόφαση.

9 Η απαίτηση αποδόσεως του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού, που αντέταξε η Επιτροπή στην προσφεύγουσα εταιρεία, προέρχεται από τη χορήγηση για το εξαγόμενο Gritz αραβοσίτου, κατά τα έτη 1976 και 1977, επιστροφών λόγω εξαγωγής και νομισματικών εξισωτικών ποσών, το ύψος των οποίων υπερβαίνει κατά πολύ το ποσό της απαιτήσεως της προσφεύγουσας για αποζημίωση. Τα

ποσά αυτά χορηγήθηκαν από τις γερμανικές αρχές, δυνάμει της κοινοτικής νομοθεσίας. Μετά τη διαπίστωση ότι η χορήγηση των ποσών είχε επιτευχθεί με απατηλές ενέργειες του διαχειριστή της εταιρείας D.K., για τις οποίες ο τελευταίος καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως χωρίς αναστολή, οι γερμανικές αρχές με επανειλημμένες αποφάσεις τους ζήτησαν από την προσφεύγουσα την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Με πράξη της 10ης Αυγούστου 1981 εκχώρησαν στην Επιτροπή την απαίτηση, που είχε αποτελέσει αντικείμενο μιας από τις προαναφερθείσες αποφάσεις επιστροφής υπό ημερομηνία 18 Μαρτίου 1980 και ανερχόταν στο ποσό των 736 106,81 DM, για να επιτραπεί στην Επιτροπή να προτείνει συμψηφισμό κατά της απαιτήσεως της προσφεύγουσας για αποζημίωση.

10 Η Επιτροπή προβάλλει ένσταση απαραδέκτου κατά του αιτήματος της προσφεύγουσας να υποχρεωθεί η Κοινότητα να καταβάλει στην εταιρεία Curavest το ποσό της αποζημιώσεως. Θεωρεί ότι δεν έχει σημασία αν το αίτημα αυτό χαρακτηριστεί ως νέος ισχυρισμός ή νέο αίτημα. Κατά τον κανονισμό διαδικασίας του Δικαστηρίου είναι απαράδεκτο. Προσκρούει, εξάλλου, στην αρχή του δεδικασμένου διότι, με την παρεμπίπτουσα απόφαση που προαναφέρθηκε, η Κοινότητα έχει ήδη υποχρεωθεί να καταβάλει τα ποσά αυτά στην προσφεύγουσα.

11 Ως προς την ουσία, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατά κύριο λόγο, ότι η εκχώρηση στην Curavest είναι ανίσχυρη ή, σε κάθε περίπτωση, μη αντιτάξιμη κατά της Επιτροπής λόγω του ότι συνιστά κατάδηλη κατάχρηση εκ μέρους της προσφεύγουσας. Η Επιτροπή αναφέρει σχετικά την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979 (Ireks-Arkady, 238/78, Slg. σ. 2955) στην οποία το Δικαστήριο αναγνώρισε την εκχώρηση μιας απαιτήσεως αποζημιώσεως, υπογραμμίζοντας, ωστόσο, ότι υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως εκείνης δεν υπήρχε λόγος να θεωρηθεί ότι η εκχώρηση είχε χαρακτήρα καταχρηστικό.

12 Επειδή το ζήτημα αν η εκχώρηση αποτελεί πράξη που να μπορεί να αντιταχθεί στις κοινοτικές αρχές πρέπει να θεωρηθεί ως προκαταρκτικό ζήτημα, όχι μόνο σε σχέση με τους άλλους ισχυρισμούς επί της ουσίας που προέβαλε η Επιτροπή, αλλά, επίσης, και σε σχέση με την ένσταση απαραδέκτου, πρέπει να εξεταστεί κατ' απόλυτη προτεραιότητα.

13 Σημειώνεται, σχετικώς, ότι από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση περί επιστροφών λόγω παραγωγής ή λόγω εξαγωγής μπορούν να ανακύψουν όχι μόνο απαιτήσεις των επιχειρηματιών κατά των αρχών, που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση του συστήματος, αλλά και απαιτήσεις κατά των επιχειρηματιών για επιστροφή ποσών που έχουν αχρεωστήτως καταβληθεί και των οποίων την απόδοση επιβάλλει η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Από τη ρύθμιση αυτή μπορούν, επίσης, να γεννηθούν μεταξύ των αρχών και των επιχειρηματιών αμοιβαίες ή και συναφείς απαιτήσεις που προσφέρονται για συμψηφισμό.

14 Στην περίπτωση ενός αφερέγγυου επιχειρηματία ο συμψηφισμός μπορεί, πράγματι, να αποτελεί το μόνο πρόσφορο τρόπο που διαθέτουν οι αρχές για να επιτύχουν απόδοση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Στην περίπτωση αυτή, η εκχώρηση σε τρίτο των απαιτήσεων του επιχειρηματία κατά των αρχών, μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις, να παρουσιάζει το χαρακτήρα καταχρηστικής συναλλαγής.

15 Από την άποψη αυτή η επιφύλαξη που διατυπώθηκε στην προαναφερθείσα απόφαση στηρίζεται στις ίδιες σκέψεις μ' εκείνες που αποτελούν τη δικαιολογητική βάση των εθνικών εκείνων διατάξεων οι οποίες, στα κράτη μέλη, προβλέπουν ότι ορισμένες πράξεις του οφειλέτου που ζημιώνουν τους πιστωτές, ιδίως δε εκείνες που έχουν απατηλό χαρακτήρα έναντί τους, είτε δεν μπορούν να ανταχθούν στους πιστωτές, είτε υπόκεινται σε ανάκληση μέσω διαδικασιών που προβλέπονται ειδικά για το σκοπό αυτό. Οι εθνικές αυτές διατάξεις αποτελούν έκφραση μιας γενικής αρχής που είναι κοινή στα δίκαια των κρατών μελών. Η αρχή αυτή όταν εφαρμόζεται στο κοινοτικό δίκαιο, όπως ρητώς προβλέπει το άρθρο 215, δεύτερη παράγραφος, της συνθήκης, οδηγεί στην εξέταση αν η εκχώρηση που επικαλείται η προσφεύγουσα στην παρούσα υπόθεση παρουσιάζει ένα σε τέτοιο βαθμό καταχρηστικό χαρακτήρα ώστε να πρέπει να θεωρηθεί ως μη αντιτάξιμη κατά των κοινοτικών αρχών.

16 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, η εκχώρηση πραγματοποιήθηκε σε χρονική στιγμή που η εκχωρήτρια εταιρεία ήταν αφερέγγυα, έγινε δε, με σκοπό να επιτρέψει ένα φιλικό και εξώδικο συμβιβασμό με τους υπόλοιπους πιστωτές, μετά από τον οποίο ακολούθησε η πλήρης διάλυση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, ενώ το πρόσωπο που ήταν ταυτόχρονα ένας από τους κύριους μετόχους, ο διαχειριστής και ο εκκαθαριστής της εταιρείας γνώριζε πολύ καλά, ότι λόγω των δικών του απατηλών ενεργειών η εταιρεία εισέπραξε αχρεωστήτως

κοινοτικές επιστροφές που υπερβαίνουν κατά πολύ την εκχωρηθείσα απαίτηση. Υπό τις συνθήκες αυτές η εκχώρηση πρέπει να χαρακτηριστεί ως καταδήλως καταχρηστική έναντι των κοινοτικών αρχών.

17 Δεδομένου ότι οι εθνικές διατάξεις που αφορούν την ανάκληση των πράξεων του οφειλέτου διασφαλίζουν, κατά γενικό τρόπο, τα συμφέροντα των καλής πίστεως τρίτων, πρέπει να εξεταστεί όχι μόνο η κατάσταση του εκχωρητή, αλλά και η κατάσταση του εκδοχέα δηλαδή, της εταιρείας Curavest.

18 Σχετικώς, από το ίδιο το κείμενο της συμφωνίας περί εκχωρήσεως προκύπτει ότι η επιχείρηση Curavest γνώριζε πλήρως την οικονομική κατάσταση της εκχωρήτριας εταιρείας, καθώς και το σκοπό, που εκτέθηκε παραπάνω και τον οποίο επιδίωκε να πετύχει με την εκχώρηση. Το γεγονός αυτό, καθώς και οι τουλάχιστον περίεργες συνθήκες υπό τις οποίες η Curavest χορήγησε στην Contifex ένα δάνειο, εξαιρετικά υψηλό σε σχέση με την κατάσταση της τελευταίας, η κοινότητα συμφερόντων που διαφαίνεται από τις συμπληρωματικές οικονομικές σχέσεις που μνημονεύονται στην έκθεση των πραγματογνωμόνων λογιστών και το γεγονός ότι την αγωγή ήσκησε και προώθησε μέχρι τέλους όχι ο εκδοχέας, η Curavest, αλλά ο εκχωρητής η Contifex, με ανεξήγητη έλλειψη αναγγελίας της εκχωρήσεως στην Κοινότητα μέχρι το Φεβρουάριο του 1981, επιτρέπουν στο Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Curavest δεν μπορεί να επικαλεστεί μια άξια προστασίας καλή πίστη.

19 Από όσα αναπτύχθηκαν προκύπτει ότι το αίτημα να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει στην Curavest το ποσό της αποζημιώσεως είναι αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν οι ενστάσεις απαραδέκτου.

20 Σε ό,τι αφορά το αρχικό αίτημα της προσφεύγουσας, αρκεί να διαπιστωθεί ότι η απαίτηση για αποζημίωση έχει αποσβεστεί με συμψηφισμό. Η προσφεύγουσα επικαλέστηκε, βέβαια, έναν κανόνα του γερμανικού δικαίου κατά τον οποίο αποκλείεται συμψηφισμός επί απαιτήσεως που προέρχεται από αδίκημα που έχει διαπραχθεί εκ δόλου. Χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί αν υπάρχει στο κοινοτικό δίκαιο αντίστοιχη διάταξη, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η κατάργηση από το Συμβούλιο των επιστροφών λόγω παραγωγής Gritz αραβοσίτου δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως τέτοια πράξη.

21 Η προσφυγή, επομένως, πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

22 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθη, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνει και αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Mertens de Wilmars Pescatore O'Keeffe

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Μαρτίου 1983.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars